

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

52

Vragen van de leden **Remco Dijkstra**, **Ziengs** en **Van Veen** (allen VVD) aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu en de Minister van Economische Zaken over *het artikel «Miljoenenstrop door stoffen»* (ingezonden 8 augustus 2014).

Antwoord van Staatssecretaris **Mansveld** (Infrastructuur en Milieu) (ontvangen 22 september 2014). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014, nr. 2788

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Miljoenenstrop door stoffen»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u op de hoogte van het voornemen van de Europese Commissie om in de «Richtlijn beperking van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen in elektrische en elektronische apparatuur» (2011/65/EU, de RoHS II-richtlijn) vijf extra stoffen op te nemen om het gebruik van deze stoffen in elektrische en elektronische apparaten te beperken? Is Nederland hierover geconsulteerd?

Antwoord 2

Ik ben van dit voornemen van de Commissie op de hoogte. Vanaf de voorbereidingsfase is Nederland betrokken geweest, door deelname in de door de Commissie ingestelde expertgroep waarin de lidstaten worden geconsulteerd.

Vraag 3

Klopt het dat de Europese Commissie dit voornemen heeft gebaseerd op een onderzoek, terwijl zij hiervoor eigenlijk de afspraken en procedures, zoals vastgelegd in de REACH-richtlijn, zou moeten aanhouden? Hoe beoordeelt u het proces dat tot het voornemen van de Europese Commissie om vijf stoffen toe te voegen aan de RoHS II-richtlijn heeft geleid? Bent u bereid de Europese Commissie er op aan te spreken als blijkt dat zij niet volgens de afspraken heeft gehandeld?

¹ Telegraaf, 31 juli 2014

Antwoord 3

In de RoHS II richtlijn (hieronder «RoHS») is de bevoegdheid om extra stoffen op te nemen in de verbodslijst (Bijlage II) gedelegeerd aan de Europese Commissie. Het staat de Commissie vrij om hiertoe een onderzoek te verrichten en dit als basis te gebruiken, binnen de regels die de richtlijn stelt. Wel dient de Commissie over de methode en haar conclusies ten aanzien van de aan de lijst toe te voegen stoffen de lidstaten en belanghebbende organisaties te consulteren.

Over de nu op handen zijnde uitbreiding van de verbodslijst heeft de Commissie belanghebbende organisaties geconsulteerd via internet en in een bijeenkomst. De lidstaten zijn geconsulteerd in een expertgroep, gevolgd door een schriftelijke commentaarrronde. De informatie en reactietermijnen die de Commissie aan de belanghebbenden en de lidstaten heeft gegeven beoordeel ik als voldoende.

De RoHS stelt (in artikel 6) dat het opnemen van stoffen in de verbodslijst dient aan te sluiten bij andere wetgeving betreffende chemische stoffen, met name de REACH verordening, en onder meer rekening moet houden met de bijlagen XIV en XVII van die verordening. «Aansluiten bij» (in de Engelse versie: «be coherent with») betekent niet dat exact volgens de afspraken en procedures van REACH gewerkt moet worden. In de expertgroep heeft geen enkele lidstaat steun uitgesproken voor de bezwaren van de industrie (producenten) dat de procedures en methoden van REACH onvoldoende zijn aangehouden. Mijn overwegingen bij deze opstelling licht ik hieronder nader toe.

De vijf extra stoffen die de EC in de verbodslijst van de RoHS wil opnemen zijn in de preambule van de RoHS (overweging 10) als prioriteit aangemerkt. Daarmee wisten lidstaten en belanghebbenden al sinds 2011 dat een verbod op een termijn van enkele jaren een reële mogelijkheid was. Deze vijf stoffen staan ook op REACH Annex XIV. Dat betekent dat het gebruik van deze stoffen uiteindelijk in alle producten moet eindigen. De RoHS stelt restricties specifiek aan elektrische en elektronische apparatuur (EEA) en geeft een viertal aandachtspunten waarmee de Commissie rekening dient te houden. Het gaat daarbij om de vraag of de stof (RoHS art.6):

- a) een negatief effect zou kunnen hebben in verband met het afvalbeheer van EEA, onder meer voor de mogelijkheden om voorbereidingen te treffen voor het hergebruik van afgedankte EEA of voor recycling van materialen uit afgedankte EEA;
- b) gezien het gebruik ervan aanleiding zou kunnen geven tot ongecontroleerde of diffuse verspreiding in het milieu van de stof of gevaarlijke residuen of afbraakproducten zou doen ontstaan door de voorbereidingen voor hergebruik, recycling of andersoortige verwerking van materialen van afgedankte EEA in de huidige verwerkingsomstandigheden;
- c) zou kunnen leiden tot een onaanvaardbare blootstelling van de werknemers die bij inzameling of verwerking van afgedankte EEA betrokken zijn;
- d) vervangen zou kunnen worden door andere stoffen of alternatieve technologieën die minder negatieve gevolgen hebben.

Gegeven het bovenstaande ben ik van mening dat de Commissie heeft gehandeld conform de geldende procedure. Ik zie dan ook geen aanleiding de Commissie hierop aan te spreken.

Vraag 4

Bent u bekend met het onderzoek dat de Duitse overheid heeft laten uitvoeren naar de kosten van eventuele uitbreiding van de RoHS II-richtlijn voor de Duitse technologische industrie? Kunt u een inschatting geven van de gevolgen van eventuele uitbreiding van de RoHS II-richtlijn voor de Nederlandse technologische industrie? Heeft u een beeld van wat de baten van de wijziging van de RoHS II-richtlijn zouden zijn? Hoeveel veiliger zouden elektrische en elektronische producten worden door uitbreiding van de RoHS II-richtlijn?

Antwoord 4

Ik ken het onderzoek waarop u doelt. Het betreft echter niet de momenteel op handen zijnde uitbreiding van verbodslijst van de RoHS met vijf stoffen, waarover uw vragen gaan, maar de herziening van de RoHS als geheel in 2011, waarbij sprake was van uitbreiding met extra categorieën van appara-

tuur waarvoor de richtlijn ging gelden. De technologische industrie die deze categorieën van apparatuur produceert kreeg toen te maken met een verbod (op termijnen van 2014, 2016 en 2017) op het gebruik van een zestal stoffen in hun apparatuur.

De opgave waartoe de industrie door een stofverbod wordt geplaatst bestaat grofweg uit (i) het inventariseren in hoeverre hun producten de (op termijn) te verbieden stoffen bevatten en (ii) het ontwikkelen en testen van producten waarin de verboden stoffen vervangen zijn door wel toegestane stoffen. Voor het ene apparaat is deze exercitie relatief eenvoudig, voor meer complexe apparatuur is dit vaak veel moeilijker en kost het veel tijd. Daarom geeft de RoHS overgangstermijnen; de nieuwe stofverboden gaan naar verwachting medio 2017 in, voor de meer complexe medische en industriële apparatuur pas medio 2019. Bovendien heeft de Commissie de mogelijkheid om uitzonderingen op een stofverbod toe te kennen, voor een bepaalde termijn, indien er niet tijdig een marktrijp product ontwikkeld kan worden dat vrij is van de verboden stof. Uiteraard moet de betreffende industrie dit motiveren. Nu kom ik op uw vraag naar de baten van de RoHS. De gevaareigenschappen van de onder de RoHS verboden stoffen zijn wetenschappelijk bepaald en politiek vastgesteld in andere kaders dan de RoHS, met name onder VN-verdragen en onder REACH en de daaraan voorafgaande Europese regelgeving. Omwille van de menselijke gezondheid en het milieu is besloten om bepaalde stoffen uit te faseren, d.w.z. ervoor te zorgen dat deze stoffen zo snel als technologisch en sociaaleconomisch mogelijk is uit onze producten verdwijnen. Voor het vijftal stoffen waarvoor nu een verbod onder de RoHS aan de orde is, staat buiten kijf dat ze uitgefaseerd moeten worden. De baten van deze uitbreiding van de RoHS betreffen verhoging van de veiligheid van elektrische en elektronische producten in de gebruiksfase zowel als het afvalstadium en het verdwijnen van de gevaarlijke stoffen uit de gerecycleerde materialen van deze apparatuur. Deze baten zijn echter niet eenvoudig in cijfers uit te drukken.

Het vervangen van stoffen door alternatieven brengt kosten met zich mee. Alle producenten in binnen- en buitenland (dus niet alleen de Nederlandse) hebben hiermee te maken. De kosten zullen doorberekening vinden naar afnemers, uiteindelijk de consument. Het betalen van een prijs voor een gezonder leefmilieu is een breed geaccepteerd principe.

Vraag 5

Kunt u aangeven hoe verdere besluitvorming over dit voornemen van de Europese Commissie verloopt en op welke manier Nederland hier invloed op uit kan oefenen? Bent u, op basis van een afweging van kosten en baten, bereid deze invloed uit te oefenen? Kunt u de Kamer hierover eerst informeren, alvorens actie te ondernemen?

Antwoord 5

Het door de Commissie uitgevoerde consultatieproces onder de lidstaten is inmiddels afgelopen. De Commissie komt naar verwachting spoedig met haar voorstel. Dit kan door de Raad en het Europees parlement als hamerstuk afgedaan worden maar ook geblokkeerd worden. Op grond van de uitingen van de lidstaten tot nog toe sluit ik een blokkade in de Raad uit. Uit bovenstaande antwoorden volgt dat ik geen reden zie voor een initiatief om het Commissiebesluit nog te beïnvloeden.

De gevolgen voor de industrie hebben zeker mijn aandacht. De komende jaren zal de industrie moeten investeren in het vervangen van de verboden stoffen. Als dat voor bepaalde producten ondanks serieuze inspanning van de industrie niet lukt vóór het einde van de overgangstermijn (moment dat het stofverbod gaat gelden) kan de industrie bij de Europese Commissie een aanvraag voor een uitzondering doen. Gezien signalen uit de industrie zouden er veel van zulke aanvragen kunnen komen. Ik vertrouw er op dat de EC er alles aan zal doen om de aanvragen tijdig en weloverwogen te behandelen voordat het stofverbod ingaat. Het mag niet gebeuren dat belangrijke producten (bijv. medische apparatuur) tijdelijk van de markt gehaald moeten worden als de Commissie te laat zou zijn met haar besluiten over uitzonderingen.

Zowel het proces rond de uitzonderingen als de onderbouwing van eventuele toekomstige uitbreidingen van de verbodsluist met extra stoffen zal ik nauwlettend volgen.